

це», картини живопису В. Воснецов «Богатирі», Ф. Кричевський «Три покоління», Т. Яблонська «Застудилася»; розроблено теми бесід «Дружба це скарб», «Мамі треба допомагати»; план спостережень; казки: «Кирило Кожум'яка», «Кривенька качечка», «З чого починається дружба», «Свого не цурайся». *Перспективами подальшого дослідження є дослідження формування у дітей моральних та духовних цінностей, засобами казок різних народів.*

Список використаних джерел:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 375 с.
2. Золотова А.В. Моральне виховання молодших школярів / А.В. Золотова // Начальна школа. – № 5-6. – 1992.
3. Туркот Т.І. Духовне виховання дітей дошкільного віку / За ред. Т.І. Туркот – Херсон: РПО, 2011. – 72 с.
4. Кузь В.Г. Українська козацька педагогіка і духовність / В.Г. Кузь, Ю.Д. Руденко, О.Т. Губко. – Умань, 1995. – 115 с.
5. Ольжич О. Українське довкілля // Незнаному воякові / О. Ольжич. – К., 1994. – С. 133-135.
6. Кондратенко Р.В. Діагностичний супровід розвитку та виховання старших дошкільників / Кондратенко Р.В., Олійник В.Ф., Онищенко І.В. – Навч. посіб. – К.: Кривий Ріг, 2015, 223 с.

Мелетенко І.В.

студент,

Науковий керівник: Суятинова К.Є.

кандидат педагогічних наук, старший викладач,

Державний вищий навчальний заклад

«Криворізький державний педагогічний університет»

РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ

Розвиток зв'язного мовлення дітей дошкільного віку є однією із актуальних проблем дошкільної лінгводидактики. У 2016-2017 навчальному році актуальність зумовлюється пріоритетними напрямками Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Комплексними заходами щодо всебічного розвитку і функціонування української мови», спрямованими на модернізацію дошкільної освіти, оновлення змісту, вдосконалення форм, методів і технологій навчання дітей рідної мови, розвитку культури мовлення та мовленнєвого спілкування.

Найважливішим на етапі дошкільного дитинства є розвиток зв'язного мовлення, адже відіграє провідну роль у процесі розвитку дитини і займає центральне місце в загальній системі роботи з формування мови в дошкільному закладі. Володіння навичками зв'язного мовлення дозволяє дитині вступати у вільне спілкування з однолітками і дорослими, дає можливість отримати необхідну йому інформацію, а також передати

накопичені знання та враження про навколишній світ. За допомогою добре розвиненого зв'язного мовлення дитина навчається чітко та ясно мислити, встановлювати контакт з тими, хто її оточує, ініціювати власні ідеї, брати участь у різних видах дитячої творчості.

Проблеми розвитку зв'язного мовлення дітей завжди знаходились у центрі уваги педагогів і лінгводидактів, а саме: А. Богуш, Л. Варзацької, М. Вашуленко, Н. Гавриш, М. Львов, Н. Орланової, С. Русової, В. Сухомлинського, Є. Тихеєвої, Л. Федоренко, Н. Хорошковської та ін.

У старшому дошкільному віці гра залишається провідним видом діяльності, проте вона набуває більш творчого характеру. Важливим засобом розвитку зв'язного мовлення дітей є дидактична гра. Вона забезпечує сприятливі умови для розв'язання педагогічних завдань з урахуванням можливостей дітей дошкільного віку.

Важливе місце в системі засобів розвитку зв'язного мовлення дошкільників посідає гра. Її вплив на виховний процес дітей було розкрито в роботах: педагогів Я.-А. Коменського, С. Русової, В. Сухомлинського, К. Ушинського та ін., психологів Ю. Аркіна, М. Басова, П. Блонського, Л. Виготського, Д. Ельконіна, С. Рубінштейна, Д. Узнадзе та ін., сучасних педагогів Л. Артемової, А. Бондаренка, Г. Григоренка, Р. Жуковської, В. Захарченка, Т. Маркової, Д. Менджерицької, О. Сорокіної, О. Усової, Г. Швайка, К. Щербакової та ін.

Мета статті – теоретично обґрунтувати роботу щодо розвитку зв'язного мовлення у старших дошкільників засобами дидактичної гри.

Дослідження розвитку зв'язного мовлення, проводилося на базі комунального комбінованого дошкільного навчального закладу з санаторними групами для дітей з неспецифічними захворюваннями органів дихання № 231 м. Кривий Ріг Дніпропетровської області. У дослідженні брали участь старша дошкільна група «Дзіночок» 20 дітей, а саме 10 дошкільників (експериментальна група) та 10 дошкільників (контрольна група). Ми припустили, що розвиток зв'язного мовлення в старших дошкільників відбуватиметься ефективніше, якщо використовувати дидактичну гру під час занять, спостережень, ігрової діяльності.

Для підвищення ефективності впливу дидактичної гри на розвиток зв'язного мовлення, нами було визначено завдання: створення педагогічних умов (забезпечення взаємозв'язку мовленнєвої та ігрової діяльності дітей старшого дошкільного віку; демократичний стиль виховання дитини, який являється загальною умовою розвитку зв'язного мовлення дитини), з розвитку зв'язного мовлення у старших дошкільників; застосування методичних прийомів: словесні ігри, запитання дітям, ігрові ситуації; спонукання старших дошкільників до складання описових, сюжетних розповідей за схемою; розвиток бажання розповідати за власною ініціативою; запам'ятовування та переказування казок; використання таких дидактичних ігор для розвитку зв'язного мовлення як: «Склади картину осені», «Мандрівка по кімнаті», «Чи знаєш ти», «Літак», «Експерсія в музей образотворчого мистецтва», «Де і коли це було?», «Хто як працює».

Під час дидактичної гри «Магазин» у дітей відбувався взаємозв'язок мовленнєвої та ігрової діяльності, вихователь забезпечував дружнє взаєморозуміння між вихованцями, викликав у дітей позитивні емоції, впевненість у собі, давав зрозуміти цінності співпраці у спільній діяльності. Після прогулянки, під час якої діти спостерігали за осінньою погодою, за небом, за змінами у природі, за поведінкою птахів, дошкільникам було запропоновано скласти картину осені, використовуючи інформацію про побачене. Після їхньої розповіді вихователь задавав запитання. На занятті з розвитку мовлення дітям пропонувалося скласти описові розповіді про тварин за схемою (покрив тіла, колір, величина, особливості будови тіла, де мешкає?, чим живиться?).

У дослідженні ми використовували такі методики з розвитку зв'язного мовлення: методику «Розвиток розмовного мовлення» (за Л. Михайловою) [1, с. 146-152], методику «Сформованість діалогічних умінь» (за В. Любашиною) [1, с. 167-174], методику «Сформованість монологічних умінь» (за творчою групою: Т. Андрєєва, Н. Намінат та ін.) [2, с. 316-318].

У дослідженні нами було розроблено критерії, рівні та показники розвитку зв'язного мовлення. Показниками діалогічної компетенції у нашому дослідженні є: уміння вступати у спілкування, підтримувати й завершувати його; уміння дотримуватись теми діалогу та змістовність діалогічного спілкування; вміння формувати та відповідати на запитання співрозмовника; уміння виконувати словесні доручення та звітувати про їх виконання. Показниками монологічної компетенції є: вміння самостійно розповідати про події із власного життя; уміння складати розповіді повідомлення, розповіді-пояснення, розповіді-інструкції; вміння складати описові розповіді різного типу; вміння переказувати знайомі оповідання та казки. З урахуванням відповідних критеріїв та показників схарактеризовано три рівні розвитку зв'язного мовлення: високий, середній, низький.

Отже, на основі отриманих даних ми дійшли висновку, що в експериментальній групі відбулися значні зміни. Так, за результатами методики «Розвиток розмовного мовлення» показники дошкільників експериментальної групи вищі на 10%, ніж результати контрольної групи, що становить 60%. Щодо середнього рівня, то в контрольній групі його отримали на 10% більше дітей, ніж в експериментальній, що становить 30% осіб. Порівнюючи результати методики «Сформованість діалогічних умінь», то високий рівень в експериментальній групі вищий за контрольну на 10%, що становить 70% осіб, а результати середнього рівня в контрольній групі вище на 10%, ніж в експериментальній, що становить 20% осіб. Порівнюючи результати високого рівня за методикою «Сформованість монологічних умінь», то в дітей експериментальної групи вони вищі на 20%, ніж у дітей контрольної групи, що становить 60%; середній рівень у дітей контрольної групи на 20% вище у порівнянні з результатами експериментальної групи – 20%. Отже, це свідчить про те що, діти в експериментальній групі мають достатній рівень розвитку зв'язного мовлення.

Отже, у результаті дослідження була підтверджена гіпотеза, що розвиток зв'язного мовлення в старших дошкільників відбуватиметься ефективніше,

якщо використовувати дидактичну гру під час занять з мовленнєвого розвитку, образотворчої діяльності та ознайомлення з природним довкіллям, спостережень в природі, ігрової діяльності. У ході дослідження ми виявили особливості розвитку зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку; з'ясували умови, використанні педагогом у роботі з розвитку зв'язного мовлення. Перспективи подальшого дослідження є дослідження розвитку зв'язного мовлення дітей старшого дошкільного віку шляхом впровадження інноваційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Кондратенко Р. В. Діагностичний супровід розвитку та виховання старших дошкільників: навчально-методичний посібник / Р. В. Кондратенко, В. Ф. Олійник, І. В. Онищенко; за заг. ред. В. Ф. Олійник. – Кривий Ріг: КПІ, 2015. – 224 с.
2. Матеріал для визначення розвиненості та освіченості дитини дошкільного віку за програмою розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільня»: метод. посіб. – Кривий Ріг: КЗ «Інноваційно-методичний центр», 2015. – 365 с.

Пшеславська С.О.

аспірант,

Національний педагогічний університет

імені М.П. Драгоманова

ТРАНСФОРМАЦІЯ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ В СТРУКТУРІ АКСІОСФЕРИ МОЛОДІ

На сучасному етапі суспільного розвитку одним із найактуальніших завдань системи освіти є виховання підрастаючого покоління на основі сімейних цінностей, як традиційних, так і новітніх. Адже сім'я в усі часи була і наразі залишається соціальним інститутом, в якому уможливаються гармонійний розвиток особистості, реалізація її прав, інтересів, нахилів та розкриття здібностей.

Р. Зідер називав сім'ю «маленьким дзеркалом великого суспільства». Дослідник зауважив: «Сім'я розуміється не як «світ у собі», а як соціальний мікрокосм, у якому відображаються суспільні відносини, живуть і працюють люди, соціалізовані даним суспільством» [1].

Сферу сімейних стосунків завжди регулювало суспільство за допомогою ціннісних орієнтирів, норм моралі й моральності. Останніми роками відбулися досить важливі зміни сімейно-шлюбного інституту, спостерігається трансформація традиційних сімейних цінностей. З одного боку, руйнуються звичні стереотипи, що дає великий простір для самореалізації особистості, але з іншого – це породжує низку нових соціальних і психологічних проблем і конфліктів: зростає соціально-психологічна дезадаптація чоловіка й жінки, виникає дизгармонія сімейних відносин, посилюється неготовність молоді до шлюбу в усіх її аспектах (соціально-психологічному, матеріально-побутовому, сексуальному та ін.).